

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 20.5.2020
COM(2020) 548 final

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Κύπρος

**Έκθεση που εκπονήθηκε σύμφωνα με το άρθρο 126 παράγραφος 3 της Συνθήκης για τη
λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης**

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Κύπρος

Έκθεση που εκπονήθηκε σύμφωνα με το άρθρο 126 παράγραφος 3 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στις 20 Μαρτίου 2020, η Επιτροπή εξέδωσε ανακοίνωση για την ενεργοποίηση της γενικής ρήτρας διαφυγής του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Η ρήτρα, όπως ορίζεται στο άρθρο 5 παράγραφος 1, το άρθρο 6 παράγραφος 3, το άρθρο 9 παράγραφος 1 και το άρθρο 10 παράγραφος 3 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97 και στο άρθρο 3 παράγραφος 5 και το άρθρο 5 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1467/97, διευκολύνει τον συντονισμό των δημοσιονομικών πολιτικών σε περιόδους σοβαρής οικονομικής επιβράδυνσης. Στην ανακοίνωσή της, η Επιτροπή συμμερίστηκε την άποψη του Συμβουλίου ότι, δεδομένης της αναμενόμενης σοβαρής οικονομικής επιβράδυνσης λόγω της έξαρσης της νόσου COVID-19, οι παρούσες συνθήκες επιτρέπουν την ενεργοποίηση της ρήτρας. Στις 23 Μαρτίου 2020, οι υπουργοί Οικονομικών των κρατών μελών συμφώνησαν με την εκτίμηση της Επιτροπής. Η ενεργοποίηση της γενικής ρήτρας διαφυγής επιτρέπει προσωρινή απόκλιση από την πορεία προσαρμογής για την επίτευξη του μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού στόχου, υπό την προϋπόθεση ότι αυτό δεν θέτει μεσοπρόθεσμα σε κίνδυνο τη βιωσιμότητα των δημόσιων οικονομικών. Όσον αφορά το διορθωτικό σκέλος, το Συμβούλιο μπορεί επίσης να αποφασίσει, κατόπιν σύστασης της Επιτροπής, να εγκρίνει αναθεωρημένη δημοσιονομική πορεία. Η γενική ρήτρα διαφυγής δεν αναστέλλει τις διαδικασίες του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Επιτρέπει στα μεν κράτη μέλη να παρεκκλίνουν από τις δημοσιονομικές απαιτήσεις που θα ίσχυαν κανονικά, παράλληλα δε στην Επιτροπή και στο Συμβούλιο να λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για τον συντονισμό των πολιτικών στο πλαίσιο του Συμφώνου.

Τα στοιχεία που κοινοποίησαν οι κυπριακές αρχές την 31η Μαρτίου 2020 και στη συνέχεια επικυρώθηκαν από την Eurostat¹ δείχνουν ότι το πλεόνασμα της γενικής κυβέρνησης στην Κύπρο ανήλθε στο 1,7 % του ΑΕΠ το 2019, ενώ το ακαθάριστο χρέος της γενικής κυβέρνησης ανήλθε σε 95,5 % του ΑΕΠ.² Στο πρόγραμμα σταθερότητας του 2020, η Κύπρος προγραμματίζει έλλειμμα 4,3 % του ΑΕΠ και χρέος 116,8 % του ΑΕΠ το 2020.

Το προγραμματισμένο έλλειμμα για το 2020 αποτελεί εκ πρώτης όψεως αποδεικτικό στοιχείο για την ύπαρξη υπερβολικού ελλείμματος όπως ορίζεται στο Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης.

¹ <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/10294648/2-22042020-AP-EN.pdf/6c8f0ef4-6221-1094-fe77-a07764b0369f>

² Ο δείκτης του χρέους ως προς το ΑΕΠ αυξήθηκε το 2018 σε 100,6 % του ΑΕΠ, λόγω έκτακτων πράξεων για τη στήριξη του τραπεζικού τομέα.

Επιπλέον, τα στοιχεία για το 2019 υποδηλώνουν τη μη συμμόρφωση με την τιμή αναφοράς για τη μείωση του χρέους, γεγονός που επίσης αποτελεί εκ πρώτης όψεως αποδεικτικό στοιχείο για την ύπαρξη υπερβολικού ελλείμματος όπως ορίζεται στο Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης.

Υπό αυτές τις περιστάσεις, η Επιτροπή συνέταξε, ως εκ τούτου, την παρούσα έκθεση, η οποία αναλύει τη συμμόρφωση της Κύπρου με τα κριτήρια της Συνθήκης για το χρέος και το έλλειμμα. Αξιολογεί όλους τους σχετικούς παράγοντες και δίνει τη δέουσα προσοχή στον μεγάλο οικονομικό κλυδωνισμό που συνδέεται με την πανδημία COVID-19.

Πίνακας 1. Έλλειμμα και χρέος της γενικής κυβέρνησης (% του ΑΕΠ)

		2016	2017	2018	2019	2020 COM	2021 COM
Κριτήριο του ελλείμματος	Ισοζύγιο γενικής κυβέρνησης	0,3 %	2 %	-3,7	1,7	-7 %	-1,8 %
Κριτήριο του χρέους	Ακαθάριστο χρέος της γενικής κυβέρνησης	103,4 %	93,9 %	100,6	95,5	115,7 %	105 %
	Απόκλιση από την τιμή αναφοράς για τη μείωση του χρέους				0,1	3,0 %	-0,4 %

Σημείωση: πηγή: Eurostat, εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2020.

2. ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΤΟΥ ΕΛΛΕΙΜΜΑΤΟΣ

Με βάση το πρόγραμμα σταθερότητας του 2020, το έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης της Κύπρου το 2020 αναμένεται να ανέλθει στο 4,3 % του ΑΕΠ, ποσοστό σαφώς υψηλότερο και όχι πλησίον της τιμής αναφοράς του 3 % του ΑΕΠ που ορίζει η Συνθήκη. Το έλλειμμα αναμένεται να είναι πρωτίστως αποτέλεσμα του δημοσιονομικού αντίκτυπου των μέτρων που θέσπισε η κυβέρνηση για την καταπολέμηση της πανδημίας (εκτιμάται σε 4,4 % του ΑΕΠ), τα οποία αυξάνουν το έλλειμμα, και της, εικαζόμενης, συρρίκνωσης των φορολογικών εσόδων λόγω επιδείνωσης της μακροοικονομικής κατάστασης.

Η προγραμματισμένη υπέρβαση της τιμής αναφοράς της Συνθήκης για το 2020 είναι έκτακτη, καθώς προκύπτει από σοβαρή οικονομική επιβράδυνση. Λαμβάνοντας υπόψη τις επιπτώσεις της πανδημίας της COVID-19, οι εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2020 κάνουν λόγο για συρρίκνωση της πραγματικής αύξησης του ΑΕΠ το 2020 κατά 7,4 %.

Η προγραμματισμένη υπέρβαση της τιμής αναφοράς της Συνθήκης θα είναι προσωρινή, βάσει των εαρινών προβλέψεων της Επιτροπής του 2020, σύμφωνα με τις οποίες το έλλειμμα θα υποχωρήσει κάτω από το 3 % του ΑΕΠ το 2021. Ωστόσο, οι προβλέψεις αυτές περιβάλλονται από εξαιρετικά υψηλό βαθμό αβεβαιότητας.

Εν κατακλείδι, το προγραμματισμένο έλλειμμα του 2020 είναι υψηλότερο και όχι πλησίον της τιμής αναφοράς του 3 % του ΑΕΠ που ορίζει η Συνθήκη. Η υπέρβαση θεωρείται έκτακτη, κατά τα οριζόμενα από τη Συνθήκη και το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης,

ενώ η φύση της υπέρβασης θεωρείται επί του παρόντος προσωρινή. Συνεπώς, από την ανάλυση προκύπτει ότι, εκ πρώτης όψεως, το κριτήριο του ελλείμματος, όπως ορίζεται από τη Συνθήκη και τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1467/1997, δεν πληρούται.

3. ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΤΟΥ ΧΡΕΟΥΣ

Ο δείκτης χρέους της γενικής κυβέρνησης ως προς το ΑΕΠ, μετά την σημαντική μείωσή του στο 93,9 % του ΑΕΠ το 2017, αυξήθηκε στο 100,6 % το 2020. Η αύξηση αυτή οφειλόταν κυρίως στην έκδοση σειράς κρατικών ομολόγων (3,2 δις. EUR, άνω του 15 % του ΑΕΠ) για τη χρηματοδότηση της εφάπαξ κρατικής στήριξης για την πώληση και την ομαλή εκκαθάριση της Συνεργατικής Κυπριακής Τράπεζας (CCB).

Ο δείκτης δημόσιου χρέους ως προς το ΑΕΠ μειώθηκε σημαντικά στο 95,5 % το 2019, από 100,6 % του ΑΕΠ το 2018. Η μείωση του χρέους οφειλόταν σε ένα ικανοποιητικό ονομαστικό δημοσιονομικό πλεόνασμα σε συνδυασμό με αύξηση του ονομαστικού ΑΕΠ. Τούτο αντισταθμίστηκε εν μέρει από την αύξηση του χρέους που προκάλεσαν οι προσαρμογές αποθεμάτων-ροών το 2019 (+ 0,4 % του ΑΕΠ), που αντανακλούσαν τα αυξημένα ταμειακά αποθέματα που διατηρούσε η κυβέρνηση.

Από τα κοινοποιηθέντα στοιχεία προκύπτει ότι η Κύπρος δεν συμμορφώθηκε με την τιμή αναφοράς για τη μείωση του χρέους το 2019 (βλ. πίνακα 1), δεδομένου ότι η απόκλιση από την τιμή αναφοράς είναι 0,1 % του ΑΕΠ.

Συνεπώς, από την ανάλυση προκύπτει ότι, εκ πρώτης όψεως, το κριτήριο του χρέους δεν πληρούται με βάση τα απολογιστικά στοιχεία για το 2019.

4. ΣΧΕΤΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ

Το άρθρο 126 παράγραφος 3 της Συνθήκης ορίζει ότι, εάν ένα κράτος μέλος δεν πληροί τους όρους ενός ή αμφοτέρων των κριτηρίων αυτών, η Επιτροπή οφείλει να συντάξει έκθεση. Η εν λόγω έκθεση λαμβάνει επίσης υπόψη «το κατά πόσον το δημόσιο έλλειμμα υπερβαίνει τις δαπάνες δημόσιων επενδύσεων, καθώς και όλους τους άλλους σχετικούς παράγοντες, συμπεριλαμβανομένης της μεσοπρόθεσμης οικονομικής και δημοσιονομικής κατάστασης του κράτους μέλους».

Οι παράγοντες αυτοί διευκρινίζονται περαιτέρω στο άρθρο 2 παράγραφος 3 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1467/97, το οποίο προβλέπει επίσης ότι η Επιτροπή πρέπει να λαμβάνει δεόντως υπόψη «οποιοδήποτε άλλο παράγοντα ο οποίος, κατά τη γνώμη του οικείου κράτους μέλους, συμβάλλει στην ολοκληρωμένη ποιοτική αξιολόγηση της συμμόρφωσης με τα κριτήρια του ελλείμματος και του χρέους και τον οποίον το κράτος μέλος έχει προτείνει στο Συμβούλιο και στην Επιτροπή».

Για την προφανή παραβίαση του κριτηρίου του χρέους, η ανάλυση των σχετικών παραγόντων είναι ιδιαίτερα δικαιολογημένη, δεδομένου ότι η δυναμική του χρέους επηρεάζεται σε μεγαλύτερο βαθμό από παράγοντες εκτός του ελέγχου της κυβέρνησης από ό,τι το έλλειμμα. Το γεγονός αυτό αναγνωρίζεται στο άρθρο 2 παράγραφος 4 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1467/97, το οποίο ορίζει ότι οι σχετικοί παράγοντες λαμβάνονται υπόψη προκειμένου να εκτιμηθεί η συμμόρφωση με βάση το κριτήριο του χρέους ανεξάρτητα από το μέγεθος της παραβίασης. Στο πλαίσιο αυτό, πρέπει να εξεταστούν τουλάχιστον οι ακόλουθες τρεις κύριες πτυχές κατά την αξιολόγηση της συμμόρφωσης με το κριτήριο του χρέους, δεδομένων των επιπτώσεών τους στη δυναμική και τη βιωσιμότητα του

χρέους: i) η τήρηση του ΜΔΣ ή της πορείας προσαρμογής για την επίτευξή του, ii) η εφαρμογή διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων και iii) οι επικρατούσες οικονομικές συνθήκες.

Όπως ορίζεται στο άρθρο 2 παράγραφος 4 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1467/97, όσον αφορά τη συμμόρφωση με το κριτήριο του ελλείμματος το 2020, δεδομένου ότι ο δείκτης δημόσιου χρέους ως προς το ΑΕΠ υπερβαίνει την τιμή αναφοράς 60 % και δεν πληρούται η διπλή προϋπόθεση - δηλαδή το έλλειμμα να παραμένει κοντά στην τιμή αναφοράς και η υπέρβαση της τιμής αναφοράς να είναι προσωρινή - οι εν λόγω σχετικοί παράγοντες δεν μπορούν να ληφθούν υπόψη κατά τα στάδια που οδηγούν στην απόφαση για την ύπαρξη υπερβολικού ελλείμματος βάσει του κριτηρίου του ελλείμματος για την Κύπρο. Στην παρούσα κατάσταση, ένας σημαντικός πρόσθετος παράγοντας που πρέπει να ληφθεί υπόψη, όσον αφορά το 2020, είναι ο πολύ σημαντικός οικονομικός αντίκτυπος της πανδημίας COVID-19 στη δημοσιονομική κατάσταση, που έχει ως αποτέλεσμα εξαιρετικά αβέβαιες προοπτικές. Η πανδημία οδήγησε επίσης στην ενεργοποίηση της γενικής ρήτρας διαφυγής.

4.1. Πανδημία COVID-19

Η πανδημία COVID-19 επέφερε σημαντικό οικονομικό κλυδωνισμό, που έχει σημαντικό αρνητικό αντίκτυπο σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση. Οι συνέπειες για την αύξηση του ΑΕΠ θα εξαρτηθούν από τη διάρκεια τόσο της πανδημίας όσο και των μέτρων που λαμβάνονται από τις εθνικές αρχές και σε ευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο για την επιβράδυνση της εξάπλωσής της, την προστασία των παραγωγικών ικανοτήτων και τη στήριξη της συνολικής ζήτησης. Τα κράτη μέλη έχουν ήδη θεσπίσει ή θεσπίζουν δημοσιονομικά μέτρα για να ενισχύσουν την ικανότητα των συστημάτων υγείας τους και να ανακουφίσουν τα άτομα και τους κλάδους που πλήττονται ιδιαίτερα. Έχουν επίσης εγκριθεί σημαντικά μέτρα στήριξης της ρευστότητας και άλλες εγγυήσεις. Με την επιφύλαξη λεπτομερέστερων πληροφοριών, οι αρμόδιες στατιστικές αρχές πρόκειται να εξετάσουν κατά πόσον τα μέτρα αυτά συνεπάγονται άμεσο αντίκτυπο στο ισοζύγιο γενικής κυβέρνησης. Σε συνδυασμό με την κάμψη της οικονομικής δραστηριότητας, τα μέτρα αυτά θα συμβάλουν στη σημαντική αύξηση του δημόσιου ελλείμματος και του χρέους.

4.2 Μεσοπρόθεσμη οικονομική θέση, συμπεριλαμβανομένων των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων

Από το 2016, η αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ είναι όλο και περισσότερο υψηλότερη από τη δυνητική, χάρη στην κατανάλωση. Η ονομαστική αύξηση είναι επίσης πολύ έντονη από το 2016. Επομένως, δεν μπορεί να υποστηριχθεί ότι οι μακροοικονομικές συνθήκες είναι ελαφρυντικός παράγοντας που εξηγεί την έλλειψη ικανοποιητικής προόδου ως προς την επίτευξη της τιμής αναφοράς για τη μείωση του χρέους το 2019 στην Κύπρο.

Ως αποτέλεσμα της πανδημίας COVID-19, οι εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2020 προβλέπουν μείωση του ΑΕΠ κατά περίπου 7½% το 2020, αντικατοπτρίζοντας τη διατάραξη της οικονομικής δραστηριότητας που προκλήθηκε από τους ταξιδιωτικούς περιορισμούς και τα μέτρα εγκλεισμού, καθώς και την αναμενόμενη σημαντική πτώση της εξωτερικής ζήτησης για υπηρεσίες, και ιδίως για τον τουρισμό. Οι μακροοικονομικές προοπτικές χαρακτηρίζονται από σημαντικό βαθμό αβεβαιότητας που συνδέεται με τη διάρκεια της πανδημίας και τον οικονομικό της αντίκτυπο. Πρόκειται για ελαφρυντικό παράγοντα κατά την αξιολόγηση της συμμόρφωσης της Κύπρου με το κριτήριο του ελλείμματος το 2020.

Στην έκθεση χώρας του 2020³, η Επιτροπή έκρινε ότι η Κύπρος είχε σημειώσει γενικά περιορισμένη πρόοδο προκειμένου να ανταποκριθεί στις ειδικές ανά χώρα συστάσεις του 2019. Ειδικότερα, η Κύπρος έχει σημειώσει κάποια πρόοδο ιδίως όσον αφορά τη βελτίωση της διακυβέρνησης των κρατικών επιχειρήσεων· τη διευκόλυνση της μείωσης των μη εξυπηρετούμενων δανείων· την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας των δημόσιων υπηρεσιών απασχόλησης και της προσέγγισης των νέων· τη βελτίωση της E&A· τη διευκόλυνση της πρόσβασης των ΜΜΕ σε χρηματοδότηση και την εφαρμογή της πρώτης φάσης της μεταρρύθμισης του Γενικού Συστήματος Υγείας. Έχει σημειωθεί περιορισμένη μόνο πρόοδος όσον αφορά: i) τη μεταρρύθμιση της δημόσιας διοίκησης και της τοπικής αυτοδιοίκησης· ii) την εστίαση της σχετικής με τις επενδύσεις οικονομικής πολιτικής στους τομείς των βιώσιμων μεταφορών, της διαχείρισης των αποβλήτων και των υδάτων, της ψηφιοποίησης και των ψηφιακών δεξιοτήτων· iii) τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας του συστήματος απονομής δικαιοσύνης και της πειθαρχίας όσον αφορά την αποπληρωμή· iv) τη θέσπιση αξιόπιστου συστήματος για την έκδοση και τη μεταβίβαση τίτλων ακίνητης περιουσίας· Δεν έχει σημειωθεί καμία πρόοδος όσον αφορά την υλοποίηση των έργων ιδιωτικοποίησης.

4.3 Μεσοπρόθεσμη δημοσιονομική θέση, συμπεριλαμβανομένων των δημοσίων επενδύσεων

Η ονομαστική δημοσιονομική θέση βελτιώθηκε: από έλλειμμα 3,7 % του ΑΕΠ το 2018 σε πλεόνασμα 1,7 % του ΑΕΠ το 2019. Η βελτίωση του ονομαστικού ισοζυγίου το 2019 σε σύγκριση με το 2018 αντικατοπτρίζει κυρίως τον προσωρινό χαρακτήρα του ελλείμματος το 2018, το οποίο οφειλόταν στην έκτακτη κρατική στήριξη του τραπεζικού τομέα το 2018 (7,4 % του ΑΕΠ). Οι δημόσιες επενδύσεις μειώθηκαν από 5,7 % του ΑΕΠ το 2018 σε 1,7 % το 2019 λόγω του έκτακτου αντίκτυπου που είχαν τα μέτρα χρηματοδοτικής στήριξης της CCB, το 2018, στις δημόσιες επενδύσεις

Με βάση τα απολογιστικά στοιχεία και τις προβλέψεις της Επιτροπής, το διαρθρωτικό ισοζύγιο της Κύπρου ήταν πλεονασματικό, 0,1 % του ΑΕΠ το 2019, συμμορφωνόταν δηλαδή με τον μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό στόχο για έναν ισοσκελισμένο διαρθρωτικό προϋπολογισμό το 2019. Η συμμόρφωση με τις απαιτήσεις του προληπτικού σκέλους αποτελεί ελαφρυντικό παράγοντα για την αξιολόγηση της, εκ πρώτης όψεως, μη συμμόρφωσης του κράτους μέλους με το κριτήριο του χρέους το 2019.

Το πρόγραμμα σταθερότητας του 2020 παρέχει πληροφορίες σχετικά με τον αναμενόμενο προσωρινό αντίκτυπο στα δημόσια οικονομικά από τη δέσμη μέτρων που αυξάνουν το έλλειμμα, η οποία εγκρίθηκε από την κυβέρνηση για την καταπολέμηση της πανδημίας (εκτιμάται σε 4,4 % του ΑΕΠ). Οι μεσοπρόθεσμες δημοσιονομικές προοπτικές χαρακτηρίζονται από εξαιρετικό βαθμό αβεβαιότητας όσον αφορά τόσο τη διάρκεια της πανδημίας όσο και τον οικονομικό της αντίκτυπο.

4.4. Μεσοπρόθεσμη θέση του δημόσιου χρέους

³ Βλ. έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής SWD(2020) 512 final της 26.2.2020, «Country Report Cyprus 2020. Including an In-Depth Review on the prevention and correction of macroeconomic imbalances» (Έκθεση χώρας για την Κύπρο 2020. Συμπεριλαμβανομένης εμπειριστατωμένης επισκόπησης σχετικά με την πρόληψη και τη διόρθωση των μακροοικονομικών ανισορροπιών).

Αφού μειώθηκε σημαντικά, από 103,4 % το 2016 σε 93,9 % του ΑΕΠ το 2017, ο δείκτης δημόσιου χρέους ως προς το ΑΕΠ αυξήθηκε σε 100,6 % του ΑΕΠ το 2018. Η εν λόγω αύξηση οφειλόταν στα έκτακτα κρατικά μέτρα για την πώληση και την ομαλή εκκαθάριση της CCB το 2018.

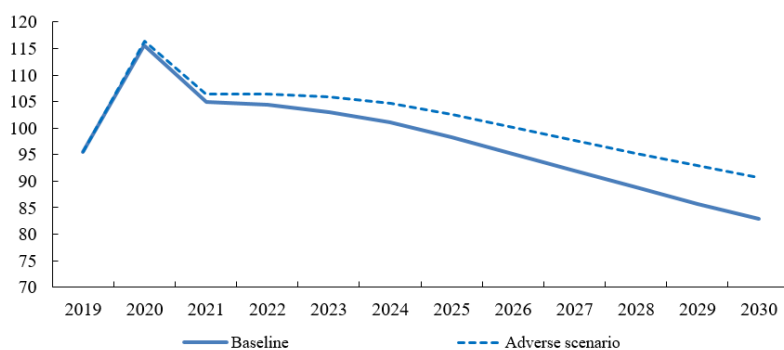
Το 2019, ο δείκτης δημόσιου χρέους ως προς το ΑΕΠ μειώθηκε σημαντικά, σε 95,5 %, χάρη σε ένα ικανοποιητικό πρωτογενές δημοσιονομικό πλεόνασμα, καθώς και ένα ευνοϊκό αποτέλεσμα χιονοστιβάδας. Αυτοί οι παράγοντες μείωσης του χρέους αντισταθμίστηκαν εν μέρει από την αύξηση του χρέους που προκάλεσαν οι προσαρμογές αποθεμάτων-ροών (+ 0,4 % του ΑΕΠ).

Σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2020, το χρέος της γενικής κυβέρνησης αναμένεται να αυξηθεί από 95,5 % του ΑΕΠ το 2019 σε 115,7 % το 2020.

Η ανάλυση βιωσιμότητας του χρέους επικαιροποιήθηκε με βάση τις εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2020. Η ανάλυση αυτή επιβεβαιώνει ότι, παρά τους κινδύνους, η κατάσταση του χρέους παραμένει βιώσιμη μεσοπρόθεσμα, λαμβανομένων επίσης υπόψη σημαντικών ελαφρυντικών παραγόντων (συμπεριλαμβανομένου του προφίλ του χρέους). Ειδικότερα, ενώ η κατάσταση του δημόσιου χρέους έχει επιδεινωθεί ως αποτέλεσμα της κρίσης COVID-19, ο δείκτης χρέους ως προς το ΑΕΠ στο βασικό σενάριο αναμένεται να είναι σε βιώσιμη (φθίνουσα) τροχιά μεσοπρόθεσμα⁴.

Διάγραμμα 1: Δείκτης δημόσιου χρέους ως προς το ΑΕΠ, Κύπρος, % του ΑΕΠ

⁴ Το βασικό σενάριο στηρίζεται στις εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2020. Μετά το 2021, θεωρείται ότι η δημοσιονομική πολιτική προσαρμόζεται σταδιακά, σύμφωνα με τα πλαίσια της ΕΕ για τον οικονομικό και δημοσιονομικό συντονισμό και την εποπτεία. Η πρόβλεψη της αύξησης του πραγματικού ΑΕΠ γίνεται σύμφωνα με τη λεγόμενη μεθοδολογία EPC/OGWG T+10. Ειδικότερα, η αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ οφείλεται στην αύξηση του δυνητικού ΑΕΠ και επηρεάζεται από τυχόν πρόσθετη δημοσιονομική προσαρμογή που λαμβάνεται υπόψη (μέσω του δημοσιονομικού πολλαπλασιαστή). Ο πληθωρισμός προβλέπεται ότι συγκλίνει σταδιακά στο 2 %. Οι παραδοχές για τα επιτόκια καθορίζονται σύμφωνα με τις προσδοκίες των χρηματοπιστωτικών αγορών. Το δυσμενές σενάριο βασίζεται στην παραδοχή για υψηλότερα επιτόκια (κατά 500 μονάδες βάσης) και χαμηλότερη αύξηση του ΑΕΠ (κατά -0,5 εκατοστιαίες μονάδες), σε σχέση με το βασικό σενάριο (κατά τη διάρκεια του χρονικού ορίζοντα των προβλέψεων).

Πηγή: Υπηρεσίες της Επιτροπής

4.5 Άλλοι παράγοντες που προβάλλονται από το κράτος μέλος

Στις 11 Μαΐου 2020, οι κυπριακές αρχές διαβίβασαν επιστολή με σχετικούς παράγοντες, σύμφωνα με το άρθρο 2 παράγραφος 3 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1467/97. Η ανάλυση που παρουσιάστηκε στις προηγούμενες ενότητες καλύπτει ήδη σε γενικές γραμμές τους βασικούς παράγοντες που προβάλλονται από τις αρχές. Στην επιστολή τους, οι κυπριακές αρχές τόνισαν επίσης τη θετική πορεία των δημόσιων οικονομικών τα τελευταία χρόνια, όπως αυτή αποτυπώνεται στα ονομαστικά πλεονάσματα γενικής κυβέρνησης που επιτεύχθηκαν κατά τα τελευταία τέσσερα έτη (2016-2019), αν δεν ληφθούν υπόψη οι έκτακτες επιπτώσεις που συνδέονται με την CCB. Οι αρχές επισημαίνουν επίσης ότι το ταμειακό απόθεμα ασφαλείας σημείωσε αύξηση ίση με περίπου 2 % του ΑΕΠ στα τέλη του 2019, σε σύγκριση με το 2018, ιδίως ενόψει της προγραμματισμένης αποπληρωμής του δανείου του ΔΝΤ στις αρχές του 2020.

5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Σύμφωνα με το πρόγραμμα σταθερότητας, το ονομαστικό έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης της Κύπρου το 2020 προγραμματίζεται να αυξηθεί σε 4,3 % του ΑΕΠ, δηλαδή να είναι υψηλότερο και όχι πλησίον της τιμής αναφοράς του 3 % του ΑΕΠ που ορίζει η Συνθήκη. Η προγραμματισμένη υπέρβαση της τιμής αναφοράς θεωρείται έκτακτη και, επί του παρόντος, θεωρείται προσωρινή.

Το ακαθάριστο χρέος της γενικής κυβέρνησης ανήλθε στο 95,5 % του ΑΕΠ στα τέλη του 2019, υπερβαίνοντας κατά πολύ την τιμή αναφοράς του 60 % του ΑΕΠ που ορίζεται στη Συνθήκη. Η Κύπρος δεν συμμορφώθηκε με την τιμή αναφοράς για τη μείωση του χρέους το 2019.

Σύμφωνα με τη Συνθήκη και το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης, η παρούσα έκθεση εξέτασε επίσης τους σχετικούς παράγοντες. Όπως ορίζεται στο άρθρο 2 παράγραφος 4 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1467/97, όσον αφορά τη συμμόρφωση με το κριτήριο του ελλείμματος το 2020, δεδομένου ότι ο δείκτης δημόσιου χρέους ως προς το ΑΕΠ υπερβαίνει την τιμή αναφοράς 60 % και δεν πληρούται η διπλή προϋπόθεση - δηλαδή το έλλειμμα να παραμένει κοντά στην τιμή αναφοράς και η υπέρβαση της τιμής αναφοράς να είναι προσωρινή - οι εν λόγω σχετικοί παράγοντες δεν μπορούν να ληφθούν υπόψη κατά τα στάδια που οδηγούν στην απόφαση για την ύπαρξη υπερβολικού ελλείμματος βάσει του κριτηρίου του ελλείμματος για την Κύπρο. Συνολικά, από την ανάλυση προκύπτει ότι το κριτήριο του

ελλείμματος, όπως ορίζεται στη Συνθήκη και στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1467/1997 δεν πληρούται.

Όσον αφορά τη συμμόρφωση με το κριτήριο του χρέους το 2019, οι σχετικοί παράγοντες, ιδίως i) οι διαπιστωθείσες μακροοικονομικές συνθήκες· ii) η περιορισμένη πρόοδος όσον αφορά την εφαρμογή των φιλοαναπτυξιακών διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων κατά τα προηγούμενα έτη και iii) η συμμόρφωση με τον μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό στόχο, οδηγούν στο συμπέρασμα ότι πληρούται το κριτήριο του χρέους, όπως ορίζεται στη Συνθήκη και στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1467/1997.